

Vereenvoudigde registratie van kruidenmiddelen?

Marie P. Prins

Waarom zou er voor kruiden een afzonderlijke, vereenvoudigde registratie nodig zijn? Per slot van rekening is een flink aantal werkzame geneeskruiden al geregistreerd als geneesmiddel. Morfine is bijvoorbeeld een werkzaam en geregistreerd pijnstillend middel van plantaardige oorsprong. En wat voor morfine geldt, geldt eveneens voor veel andere plantaardige middelen die in de reguliere geneeskunde worden toegepast.

De argumenten van de producenten van kruidenmiddelen zijn onder andere: *Het is een manier om het kaf van het koren te scheiden.* Maar dat is nu juist wat de reguliere registratie al doet. Of het nu gaat om middelen uit de papaver (opium), de kinaboom of de herfsttijloos, om digoxine en aspirine, of om vincristine uit de roze maagdepalm, het zijn alle middelen die werkzaam zijn en minder schadelijk dan de te bestrijden ziekte. Daarom zijn ze op reguliere wijze geregistreerd. En nu komt de aap uit de mouw: vereenvoudigde registratie zou moeten gelden voor middelen waarvan de werkzaamheid (nog) niet is aangetoond, zoals bijvoorbeeld Ginkgo biloba dat geheugenverlies bij gezonde mensen, jong en oud, zou tegengaan, of Echinacea dat verkoudheid 'geneest'.

Je mag van de fabrikanten niet eisen dat ze al de hoge kosten van het onderzoek op zich nemen omdat je op planten geen patent kunt krijgen

Op onbewerkte planten niet, dat klopt. Maar onbewerkte planten leveren vaak hoogst onbetrouwbare geneesmiddelen op. Zelfs in die gevallen waarin het werkzame bestanddeel bekend is, zit men nog het probleem dat de sterkte daarvan in de plant afhankelijk is van de omstandigheden tijdens de teelt, de oogst en de bewerking. Destilleert men echter uit een plant een betrouwbaar geneesmiddel, dan kan men daar wel degelijk een patent op krijgen. Bayer had bijvoorbeeld al een goed patent op aspirine toen die nog niet synthetisch vervaardigd werd en is daar rijk mee geworden. Of neem Aloë vera waarbij het patent op de vervaardiging van de gel als een - overigens ongeldig - argument voor de werkzaamheid wordt gebruikt. Het krijgen van een patent is dus geen probleem. Zelfs voor onwerkzame planten blijkt men het te kunnen krijgen.

Een langdurig traditioneel gebruik van een geneeskruid is al een bewijs van werkzaamheid en veilig-

heid (WHO- standpunt). Daarom is onderzoek hiernaar onnodig. Enkele voorbeelden van het tegendeel:

Aristolochia (Pijpbloemen). In de traditionele Chinese geneeskunde is het tot op de dag van vandaag een geliefd geneeskruid en het wordt nog steeds illegaal ingevoerd in de EU - voornamelijk via Londen (wegens Hong Kong-connecties). Het is kankerverwekkender dan tabak. Bij tabak kan het 30 tot 40 jaar duren voor men kanker krijgt; bij pijpbloemen 'slechts' tien jaar en na vrij kortdurend gebruik. Dit bleek in het Belgische Aristolochiaschandaal. Daar verloren meer dan 100 vrouwen het gebruik van hun nieren als gevolg van het gebruik van Aristolochia bij een afslankkuur. Bij zo'n 30 van hen is ondertussen kanker van de urinewegen geconstateerd. Sinds 1992 is de invoer in de EU verboden. De verkoop als kruidenmiddel is in Nederland pas verboden sinds 1 augustus 2001.

Kava kava (Piper methysticum). Dit kruid werd tegen het einde van de negentiger jaren in de westerse wereld populair als een mild kalmeringsmiddel, hoewel dit niet de traditionele toepassing was. Dit 'onschuldige' kruidenmiddel bleek bij een klein aantal gebruikers zeer ernstige leverschade te veroorzaken. Sommigen van hen hadden een levertransplantatie nodig en er waren tenminste drie sterfgevallen. Twee jaar nadat de vrije verkoop in Zwitserland, Frankrijk en België al verboden was, kwam ook Nederland op 9 mei 2003 over de brug als allerlaatste in de EU. Overigens werd Kava kava oorspronkelijk in hoofdzak ceremonieel gebruikt, dus net als bij ons wijn bij de mis. Maar in 1988 werd in Australië al gepubliceerd over leverschade bij zware kava kava gebruikers onder de oorspronkelijke bevolking van Arnhem Land. Opvallend was ook dat meldingen van artsen in Europa en Noord-Amerika (VS en Canada) sterk toenamen nadat autoriteiten een waarschuwing hadden ver-

stuurd. Want bij leverproblemen denk je in eerste instantie aan alcohol niet aan een 'onschuldig' kruidenmengsel. Voor zover bekend is het jongste slachtoffer een 14-jarig meisje dat na drie maanden gebruik van dit kruid een levertransplantatie nodig had om haar leven te redden en dat nu haar hele leven lang medicijnen in moet nemen om afstoting te voorkomen.

Planten met pyrrolizidine alkaloiden (PA's).

PA's veroorzaken forse schade aan de lever die omschreven wordt als veno occlusive disease (VOD). Waarschijnlijk veroorzaken ze ook kanker; ze doen dat althans bij ratten. Op den duur is de schade als gevolg van VOD niet meer te herstellen en de gebruiker overlijdt. De PA's worden in de lever opgeslagen, dus een kleine consumptie over lange tijd is even gevaarlijk als het in één keer veel van dit spul innemen. Ze komen voor in veel planten die als traditionele westerse geneeskruiden bekend zijn, zoals

de smeerwortel (*Symphytum officinale* en andere *symphytum*-soorten, geliefd bij VSM), groot en klein hoefblad (*Petasites hybridus* en *Tussilago farfara*), gamander (*Teucrium chamaendrys*) en diverse kruiskruiden (*Senecio*'s). Speciaal het ongeboren kind is er gevoelig voor. Gelukkig mag er sinds 1 augustus 2001 in Nederland maar een microgram PA's per kilogram in kruidenmiddelen voorkomen. Dat zou veilig moeten zijn. Nu maar hopen dat de Keuringsdienst voor Waren dit ook daadwerkelijk gaat controleren.

Het is duidelijk dat de genoemde argumenten berusten op drogredenen. Het Belgische Aristolochiaschandaal alleen al zou, normaal gesproken, ieder argument voor een vereenvoudigde registratie in de kiem moeten smoren. De enige echte reden voor vereenvoudigde registratie is gelegen in de commercie. ●